

Nr 177.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1920 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till vissa näringsidkare i anledning av genomförandet av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, m. m. jämte två i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 12 mars 1920 dagtecknad proposition, nr 287, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen dels att till nedan angivna personer, vilka innehaft rättigheter till utskänkning av vin- och maltdrycker eller enbart maltdrycker, förvärvade före utgången av år 1874, må såsom ersättning för sagda rättigheters upphörande av statsverkets fond av rusdrycksmedel kvartalsvis i efterskott under dessa personers återstående livstid utbetalas ett belopp, för envar motsvarande en fjärdedel av det för honom nedan upptagna beloppet, dock att för det kvartal, under vilket vederbörande avlider, ersättning skall utgå allenast för den del av kvartalet, under vilken han varit i livet, samt utbetalas till hans stärbhusdelägare; skoland såsom villkor för utbekommande av ersättning gälla, att vederbörande före första utbetalningen skriftligen förbinder sig att för framtiden icke utöva rörelse av här ifrågavarande eller liknande art:

	Kronor.
Gustaf Leonard Björkman, Enköping	800
Altea Serafia Wennberg, f. Wennberg, Jönköping	1,500
Ida Augusta von Porat, Jönköping	50

	Kronor.
Gustava Sofia Rask, Jönköping	600
Anna Magdalena Josefine Nilsson, f. Ringström, Visby	600
Gustava Maria Kristina Andersson Selander, f. Blomgren, Visby	600
Bengta Karlsson, f. Pålsson, Sölvesborg	1,000
Jöns Ingemarsson Kjellman, Östra Vemmerlöv	1,200
Jeppa Mårtensson, Lund, Malmö.....	200
Kerstin Nilsson, f. Kristoffersson, Lund	600
Bengta Ljungqvist, f. Nilsson, Lund	300
Jöns Nilsson, Lund.....	350
Marna Jönsson, f. Andersson, Bjärsjölagård	200
Per Larsson, Snöftarp	800
Per Johansson, Bjärröd	1,200
Lars Peter Rassmussen, Halmstad	500
Severina Albertina Gillberg, f. Andersson, Halmstad	400
Eleonora Konstantia Hallgren, f. Gädda, Göteborg	1,200
Elna Andersson, f. Jacobsdotter, Göteborg	2,400
Maria Kristina Larsson, f. Larsdotter, Göteborg	900
Olof Anton Strömberg, Göteborg	1,320
Anna Kristina Petersson, f. Olsdotter, Göteborg	720
Elise Edla Fredrika Moe, f. Bergelin, Göteborg.....	1,000
Teodor Laurentius Johnsson, Göteborg	1,500
Albertina Dreijer, född Bengtsson, Göteborg	1,200
Anna Matilda Burman, f. Svensson, Göteborg	720
Charlotta Elisabet Frid, f. Petersson, Göteborg	1,200
Otto Berlin, Göteborg	1,200
Sofia Olsson, f. Eliasdotter, Göteborg	720
Davida Leontina Martina Probst, f. Pihlerantz, Göteborg	1,800
Karolina Vastenius Ekstrand, f. Möller, Göteborg	1,200
Anna Petronella Johansson, f. Pettersson, Göteborg	1,500
Olivia Konstantia Tausson, f. Tausson, Göteborg	2,500
Anders Andersson Holmdal, Göteborg	1,400
Anna Malena Jonsson, Göteborg	900
Mathilda Josefine Svensson, Göteborg	2,400
Johan Johansson, Lysekil	1,900
Johanna Sofia Andersson, f. Westergren, Gävle	800
Johanna Sofia Andersdotter, (Andersson), Gävle	1,500
Marta Mathilda Billmark, Östersund	600
Karin Ivarsson, (Oviken) Östersund	400;

dels att till Albertina Christina Bodin, f. Söderlund, Söderhamn, vilken jämväl innehaft rättighet av förenämnda art, må i ersättning för dess upphörande av sagda fond kvartalsvis i efterskott och i övrigt enligt nyss anförda grunder och villkor utbetalas en fjärdedel av 2,000 kronor, dock att den på sådant sätt utbetalade summan icke må uppgå till mer än sammanlagt 4,000 kronor;

dels att till aktiebolaget vin- & spritcentralen må av meromnämnda fond återbetalas vad sagda bolag kan visa sig hava intill den tid, då ovannämnda ersättningar ur fonden första gången utbetalas, förskottsvis utgivit i provisorisk ersättning i enlighet med bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev till vissa länsstyrelser den 14 februari 1919 till ovan omnämnda ersättningstagare ävensom till numera avlidne Carl Gustaf Carlsson, Göteborg, med iakttagande dock att, därest till viss rättighetsinnehavare i provisorisk ersättning utgivits belopp, överstigande vad av riksdagen beslutats, må till honom utgå, dylikt överskottsbelopp icke skall till bolaget återgäldas;

dels ock att, i den mån riksdagens beslut i förevarande ämne aningen innefattar ersättning till högre belopp än vederbörande rättighetsinnehavare förut mottagit såsom provisorisk ersättning eller ock ersättning åt annan än den, som erhållit dylik provisorisk ersättning, sådan höjning av eller ny ersättning må räknas från och med den 1 januari 1919 eller den senare dag, då rörelsen upphört, samt utbetalas samtidigt med utgivande första gången av kvartalsvis utgående ersättning.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft två till utskottet remitterade motioner, nämligen dels en inom första kammaren av herr *Th. Borell* m. fl. väckt motion, nr 198, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tacktes, på sätt Kungl. Maj:t må finna lämpligt, låta verkställa förnyad utredning rörande frågan om ersättning till speceri- och diversehandlare för mistning till följd av 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning av rättigheten att försälja vin, dels ock en inom andra kammaren av herr *E. Lithander* väckt motion, nr 67, vari hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om omedelbart utnämnannde av »1920 års ersättningssakkunnige» med den av kungl. kommerskollegium och kungl. socialstyrelsen förordade uppgiften att till överprövning upptaga till desamma vädjade ärenden med avseende å genom den nya rusdryckslagstiftningens genomförande betingad ersätt-

ning och att dessa »1920 års ersättningssakkunnige» måtte erhålla befogenhet att ur den för ändamålet avsatta statsverkets fond av rusdrycksmedel utbetala de ersättningsbelopp, som de efter prövning finna av statsverket böra gäldas, ävensom uppdrag att till nästkommande års riksdag inkomma med berättelse över sin verksamhet.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för de av dem gjorda framställningarna, får utskottet hänvisa till motionerna.

De ersättningsfrågor, som genom proposition nr 287 samt ovan nämnda motioner nu förelagts riksdagen, hänföra sig till de omläggningar och begränsningar av rusdryckshanteringen, vilka genom antagandet av 1917 års rusdrycksförsäljningsförfordning kommo till stånd.

Av propositionen framgår sålunda, hurusom ett stort antal personer i olika egenskaper, under återopande av förluster, som nämnda förfordnings antagande uppgives hava vållat dem, anmält vissa ersättningskrav. Tillika upplyses emellertid, att dessa krav gjorts till föremål för en ingående undersökning och att denna givit till resultat, att icke vare sig rättsskäl eller billighetsskäl, åtminstone för närvarande, syntes böra föranleda ersättning från det allmännas sida i andra än de fall, vilka upptagits i propositionen. I berörda avseende meddelas dessutom, att beträffande innehavare av partihandelsrättigheter för försäljning av vin och spirituosa ett på överlåtelse grundat ersättningsförfarande under medverkan av vin- och spritcentralen redan blivit genomfört. Slutligen omnämnas i utredningen vissa grupper av på området i fråga sysselsatta, angående vilka först senare ett definitivt ställningstagande till av dem resta ersättningsanspråk skäligen kan ske.

De personer, åt vilka propositionen förordar viss årlig ersättning, återfinnas samtliga inom den grupp av innehavare av rättighet till utskänkning av vin- och maltdrycker eller enbart maltdrycker, vars medlemmar före utgången av år 1874 förvärvat sig sagda rättighet.

Vid prövning av vad i ärendet förekommit och de slutsatser, som i propositionen eller i betänkandet över ovan omnämnda undersökning blivit uttalade, har utskottet funnit sig kunna i allt väsentligt ansluta sig till desamma. Sålunda har utskottet icke funnit anledning att i fråga om här avsedd ersättning gå utöver vad Kungl. Maj:t och sakkunniga föreslagit. Utskottet har icke heller funnit några giltiga skäl anförda för vare sig den av herr Borell påyrkade, förnyade utredningen rörande frågan om ersättning till speceri- och diversehandlare för mistning av rättigheten att försälja vin eller det av herr Lithander väckta förslaget angående utnämmande av nya ersättningssakkunniga med upp-

*Utskottets
yttrande.*

drag och befogenhet att ur statsverkets fond av rusdrycksmedel utbetala de ersättningsbelopp, de sålunda utsedda sakkunniga anse böra av statsverket gäldas.

I likhet med Kungl. Maj:t finner jämväl utskottet, att icke andra än billighetsskäl kunna åberopas till förmån för de i propositionen föreslagna utbetalningarna, vid vilket förhållande utskottet tillika ansett, det kunna ifrågasättas, huruvida icke vissa ersättningsbelopp äro obehörigt högt tilltagna. I betraktande av ersättningstagarnas höga ålder och därmed sammanhängande oförmåga till självförsörjning har utskottet emellertid stannat vid att tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I) medgiva,

a) att till nedan angivna personer, vilka innehaft rättigheter till utskänkning av vin- och maltdrycker eller enbart maltdrycker, förvärfvade före utgången av år 1874, må såsom ersättning för sagda rättigheters upphörande av statsverkets fond av rusdrycksmedel kvartalsvis i efterskott under dessa personers återstående livstid utbetalas ett belopp, för envar motsvarande en fjärdedel av det för honom nedan upptagna beloppet, dock att för det kvartal, under vilket vederbörande avlider, ersättning skall utgå allenast för den del av kvartalet, under vilken han varit i livet, samt utbetalas till hans stärbhusdelägare; skolande såsom villkor för utbekommande av ersättning gälla, att vederbörande före första utbetalningen skriftligen förbinder sig att för framtiden icke utöva rörelse av här ifrågavarande eller liknande art:

	Kronor.
Gustaf Leonard Björkman, Enköping	800
Altea Serafia Wennberg, f. Wennberg, Jönköping	1,500
Ida Augusta von Porat, Jönköping	50
Gustava Sofia Rask, Jönköping	600
Anna Magdalena Josefina Nilsson, f. Ringström, Visby	600
Gustava Maria Kristina Andersson Selander, f. Blomgren, Visby	600

	Kronor
Bengta Karlsson, f. Pålsson, Sölvesborg	1,000
Jöns Ingemarsson Kjellman, Östra Vemmerlöv	1,200
Jeppa Mårtensson Lund, Malmö	200
Kerstin Nilsson, f. Kristoffersson, Lund	600
Bengta Ljungqvist, f. Nilsson, Lund	300
Jöns Nilsson, Lund	350
Marna Jönsson, f. Andersson, Bjärsjölagård	200
Per Larsson, Snöftarp	800
Per Johansson, Bjärröd	1,200
Lars Peter Rassmusson, Halmstad	500
Severina Albertina Gillberg, f. Andersson Halmstad	400
Eleonora Konstantia Hallgren, f. Gädda, Göteborg	1,200
Elna Andersson, f. Jacobsdotter, Göteborg	2,400
Maria Kristina Larsson, f. Larsdotter, Göteborg	900
Olof Anton Strömberg, Göteborg	1,320
Anna Kristina Petersson, f. Olsdotter, Göteborg	720
Elise Edla Fredrika Moe, f. Bergelin, Göteborg	1,000
Teodor Laurentius Johnsson, Göteborg	1,500
Albertina Dreijer, f. Bengtsson, Göteborg	1,200
Anna Matilda Burman, f. Svensson, Göteborg	720
Charlotta Elisabet Frid, f. Petersson, Göteborg	1,200
Otto Berlin, Göteborg	1,200
Sofia Olsson, f. Eliasdotter, Göteborg	720
Davida Leontina Martina Probst, f. Pihlerantz, Göteborg	1,800
Karolina Vastenius Ekstrand, f. Möller, Göteborg	1,200
Anna Petronella Johansson, f. Pettersson, Göteborg	1,500
Olivia Konstantia Tausson, f. Tausson, Göteborg	2,500
Anders Andersson Holmdal, Göteborg	1,400
Anna Malena Jonsson, Göteborg	900
Mathilda Josefina Svensson, Göteborg	2,400
Johan Johansson, Lysekil	1,900
Johanna Sofia Andersson, f. Westergren, Gävle	800
Johanna Sofia Andersdotter, (Andersson), Gävle	1,500
Marta Mathilda Billmark, Östersund	600
Karin Ivarsson, (Oviken), Östersund	400

b) att till Albertina Christina Bodin, f. Söderlund, Söderhamn, vilken jämväl innehaft rättighet av förenämnda art, må i ersättning för dess upphörande av sagda fond kvartalsvis i efterskott och i övrigt enligt nyss anförda grunder och villkor utbetalas en fjärdedel av 2,000 kronor, dock att den på sådant sätt utbetalade summan icke må uppgå till mer än sammanlagt 4,000 kronor;

c) att till aktiebolaget vin- & spritcentralen må av meromnämnda fond återbetalas vad sagda bolag kan visa sig hava intill den tid, då ovannämnda ersättningar ur fonden första gången utbetalas, förskottsvis utgivit i provisorisk ersättning i enlighet med bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev till vissa länsstyrelser den 14 februari 1919 till ovan omnämnda ersättningsstagare ävensom till numera avlidne Carl Gustaf Carlsson, Göteborg, med iakttagande dock att, därest till viss rättighetsinnehavare i provisorisk ersättning utgivits belopp överstigande vad av riksdagen beslutats må till honom utgå, dylikt överskottsbelopp icke skall till bolaget återgäldas;

d) att, i den mån riksdagens beslut i förevarande ämne antingen innefattar ersättning till högre belopp än vederbörande rättighetsinnehavare förut mottagit såsom provisorisk ersättning eller ock ersättning åt annan än den, som erhållit dylik provisorisk ersättning, sådan höjning av eller ny ersättning må räknas från och med den 1 januari 1919 eller den senare dag, då rörelsen upphört, samt utbetalas samtidigt med utgivande första gången av kvartalsvis utgående ersättning;

II) avslå herr Borells ovanberörda motion, nr 198;

III) likaledes avslå herr Lithanders motion, nr 67.

Stockholm den 1 juni 1920.

På statsutskottets vägnar:

A. ANDERSON.